

BLEJSKE NOVICE

Slovenski kulturni praznik 8. februar v občini Bled

Kam letos ob slovenskem kulturnem prazniku?

Vabimo vas:

- **Petek, 4. februarja 2011, ob 10. uri ob Prešernovem spomeniku na Bledu**
V spomin dr. Francetu Prešernu z učenkami in učenci Osnovne šole prof. dr. Josipa Plemlja Bled.
- **Petek, 4. februarja 2011, ob 18. uri v Zadržnem domu Ribno**
Proslavo pripravljajo člani Kulturnega društva Rudija Jedretiča Ribno ter učenke in učenci Podružnične šole Ribno.
Predstavili bodo pesnico Jano Dežman ter likovno akademsko slikarko Natašo Colja-Obioki z razstavo njenih del.
Razstava slikarke bo na ogled tudi v soboto in nedeljo od 10. do 12. ure in od 14. do 16. ure.
- **Torek, 8. februarja 2011, ob 10.30 ob Prešernovem spomeniku na Bledu**
Območno združenje veteranov vojne za Slovenijo zgornja Gorenjska organizira tradicionalni, **9. pohod spomina in prijateljstva iz Radovljice do Prešernovega spomenika na Bledu in naprej v Vrbo.**
Ob Prešernovem spomeniku na Bledu pripravljajo proslavo ob kulturnem prazniku, na kateri bodo sodelovali recitatorji Osnovne šole prof. dr. Josipa Plemlja Bled in Veteranski pevski zbor.
- **Torek, 8. februarja 2011, ob 17. uri na Blejskem gradu**
Predstavitve knjige Marjana Zupana Tisočletni grad - Blejski grad
V kulturnem programu bodo sodelovali:
Grajski gospod (Rado Mužan), duet Anja in Urban Kolbl - srednjeveška glasba, Primož Trubar (Janez Rozman), izdajatelj in založnik SITRA, d. o. o., (Dušica Rjazancev).
Program bo povezovala Lidija Grilc.
- **Torek, 8. februarja 2011, ob 18. uri v Gasilskem domu Rečica**
Proslavo pripravljajo krajanje Krajevne skupnosti Rečica.
- **Torek, 8. februarja 2011, ob 18. uri v cerkvi sv. Martina na Bledu**
Sveta maša za pokojnega Franceta Prešerna.
- **Torek, 8. februarja 2011, ob 18. uri v Blejskem mladinskem centru na Bledu**
Mladinski večer v spomin dr. Francetu Prešernu - branje Prešernovih del, pogovor in improvizacija.
- **Torek, 8. februarja 2011, ob 19.30 v Galeriji 14 na Bledu**
Odprtje razstave del akademskega slikarja Janeza Ravnika.
Janez Ravnik, častni občan občine Bled leta 2005, je avtor, ki ga poznamo skorajda vsi.
Številnim od nas je bil prvi vodič v svet likovne umetnosti kot dolgoletni likovni pedagog Osnovne šole prof. dr. Josipa Plemlja Bled.
Umetnik se bo na tokratni razstavi predstavil z ožjim izborom kipov ter slik iz sicer izjemno bogatega opusa del, ki je nastal v dobrih 50 letih njegovega ustvarjanja.

Pozabljeni Benedikt Lergetporer

(1845-1910)

Fotograf, izdelovalec maket, planinec in turistični delavec z Bleda

Blejski fotograf Benedikt Lergetporer je že pred letom 1889 posnel dragoceno serijo fotografij arheoloških najdb, razstavljenih v Kranjskem deželnem muzeju v Ljubljani, ki je le delček njegovega obsežnega in raznovrstnega fotografskega opusa, o katerem se je doslej zelo malo pisalo. Podobno usodo kot njegovi posnetki je doživel tudi sam. V *Slovenski biografski leksikon* ga niso uvrstili. Tudi v *Enciklopediji Slovenije* samostojnega gesla o njem ni, kar me ne preseneča, saj so bili za urednike tega sicer izjemno pomembnega dela fotografi očitno manj vredna kasta. Nerazumljivo pa je, da ni omenjen v dveh geslih, kjer nikakor ne bi smel manjkati. Prvo je razmeroma obsežno geslo *fotografija*, ki ga je prispeval profesor Mirko Kambič, odličen poznavalec stare fotografije na Slovenskem. Pri naštevanju fotografov s konca 19. stoletja je dal prednost domačim mojstrom pred priseljenimi, zato Lergetporerja, ki je sicer fotografiral zlasti Slovence in slovenske pokrajinske motive, ni omenil. V geslu *Vintgar*, tudi *Blejski Vintgar* pa je geograf Jurij Kunaver, upokojeni redni profesor na Filozofski fakulteti v Ljubljani, napisal, da je 1600 m dolgo sotesko Radovne leta 1891 raziskal Jakob Žumer in da je v njej dve leti pozneje Olepševalno društvo iz Zgornjih Gorij nadelalo turistično pot. Resnica je drugačna! Sotesko Vintgar sta februarja leta 1891 pri zelo nizkem vodostaju Radovne skupaj odkrila gorjanski župan Žumer in Lergetporer, za izgradnjo poti pa ni zaslužno nikakršno gorjansko društvo, pač pa na Bledu ustanovljeni Gradbeni odbor Radovniške soteske (Rothweinklamm-Baucomite), katerega predsednik je bil Lergetporer, eden od članov pa Žumer, ki mu je bilo poverjeno vodstvo gradbenih del. Odbor je v treh letih zbral skoraj 1700 goldinarjev, ki pa niso pokrili vseh stroškov. Soteska je bila slavnostno odprta 26. avgusta 1893. Lergetporerjevih zaslug zanjo pa s tem še ni konec, saj je v njej posnel tudi veliko fotografij, prve že ob samem odkritju, o čemer je leta 1903, ko je od odprtja poti minilo deset let, poročal tednik *Gorenjec*: "Fotograf je tudi napravil par slik, katere so na vsakega naredile ugoden utis. In Blejci so takoj sprevideli, kolikega pomena lahko postanejo tesni, ako se napravi pot ob vodi, za njihovo zdravšče. Sestavil se je takoj odbor, kateri je imel skrbeti, da dobi potrebni denar za novo pot skozi tesni". Z Lergetporerjevimi fotografijami je bil ilustriran tudi prvi daljši slovenski članek o Vintgarju, ki ga je v reviji *Dom in svet* leta 1899 objavil Godec. Benedikt Lergetporer se je rodil 31. maja 1845 v Salzburgu. Od tam ga je pot vodila v Schwaz blizu Innsbrucka, v katerem so živeli njegovi predniki. Tu se je poročil z Mario Hussl. Rodili sta se jima dve hčerki, leta 1875 Eleonora in leta 1879 Berta. Naslednje leto se je družina preselila v Zell am See na Salzburškem, kjer se je avgusta 1883 povečala še za tretjo

Lergetporerjeva fotografija Bleda z otokom, vasjo Grad in gradom, okrog 1885

hčerko Romano. Kmalu potem se je mlada družina preselila na Bled, kjer je Lergetporer odprl fotografski atelje. Kot navdušen planinec se je že v času svojega bivanja na Tirolskem in Salzburškem povzpел na številne gore in jih fotografiral. Tudi po prihodu na Bled se ni zadovoljil s fotografiranjem domačinov, okoličanov in turistov v svojem ateljeju, temveč je s fotografsko opremo prehodil velik del Julijcev, Karavank in Kamniško-Savinjskih Alp ter obiskal številne kraje na Gorenjskem in Dolenjskem, pa tudi na Notranjskem, Tolminskem, Goriškem in celo v Istri. S fotografsko obrtjo sta se preživljali tudi njegovi hčerki Berta in Romana, prva na Bledu, druga pa v Malem Lošinjju na Hrvaškem, kjer je njun oče Benedikt že okrog leta 1897 odprl svoj zimski atelje. Upravičeno ga imamo lahko za moža, ki je z dokumentarno pokrajinsko fotografijo ohranil podobo velikega dela slovenskega ozemlja v času od 1884 do 1910. Že leta 1892 je bil v Ljubljani natisnjen prodajni katalog v nemščini z naslovom *1000 fotografskih pokrajinskih posnetkov B. Lergetporerja, Bled na Gorenjskem*. Poleg gora in planinskih koč je fotografiral slapove in jezera (npr. Bohinjško, Blejsko in Belopeški). Njegove fotografije prikazujejo mesta in vasi, mestne trge in parke, gradove in cerkve, hotele in gostilne, industrijske obrate in kmetije, mostove in predore in še marsikaj. Številne

posnetke Bleda, na katerih so med drugim jezero, otok, grad in različne vile, hrani zbiralec Leopold Kolman v Zasipu. Znanih je več Lergetporerjevih albumov v razkošnih mapah. Enega z naslovom *Album von Veldes und Umgebung* (Album Bleda in okolice) ima Zemljepisni muzej pri Geografskem inštitutu Antona Melika Znanstvenoraziskovalnega centra SAZU v Ljubljani. V njem je deset fotografij. Na eni od njih je blejski fotograf zabeležil celo odprtje Jame pod Babjim zobom 25. julija 1885. Ko je 29. junija 1908 pogorel dobršen del vasi Grad, je v objektiv fotografske kamere ujel številne motive pogorišča. Razglednice z njegovimi fotografijami niso redke, vendar je le malo takih, na katerih je naveden kot avtor. Pozabljeni Benedikt Lergetporer, ki je umrl na Bledu 14. novembra 1910, bi si zaslužil, da njegovo življenje in delo predstavimo na razstavah in v bogato ilustrirani monografiji, zaradi velikih zaslug za razvoj blejskega turizma in za pokrajinsko fotografijo slovenskega ozemlja pa ne bi bilo prav nič narobe, če bi mu postavili tudi spomenik kje na Bledu ali v Vintgarju. Prav bi bilo, da bi velik del sredstev zanj poleg občine Bled prispevala slovenska država.

**Dragan Božič, znanstveni svetnik
na Znanstvenoraziskovalnem centru
SAZU v Ljubljani**